

Valtuustoaloite pumppuvoimalaitoksia ja vastaavia vesivarastoja koskeva periaatepäätös / Korkalo Risto

KH 12.01.2026 § 16
589/14.04.01/2025

Liitteenä 1 on 31.5.2025 jätetty valtuustoaloite pumppuvoimalaitoksia ja vastaavia vesivarastoja koskeva periaatepäätös.

Kuntaliitolta on pyydetty **liitteenä 2** oleva asiantuntijalausunto valtuusto periaatepäätöksen merkityksestä ja sitovuudesta. Lausunnon mukaan kaupunginvaltuuston periaatepäätös on yleensä poliittinen linjaus, ei varsinainen hallintopäätös. Tämä tarkoittaa, että se ei ole oikeudellisesti sitova samalla tavalla kuin esimerkiksi hallintosäännön määräykset tai yksittäiset viranomaispäätökset, joissa päätetään esimerkiksi kaavan hyväksymisestä, sopimuksen tekemisestä taikka jonkun oikeudesta, edusta tai velvollisuudesta (kuten lupa- tai hakemusasiat).

Kunnan päätösten tulee perustua riittävään valmisteluun ja asioiden selvittämiseen. Jotta voidaan tehdä tietoon perustuvia päätöksiä, on asiaa selvitettävä ja vaihtoehtoja tarkasteltava siten, että tietopohja päätöksen tekemiselle on riittävä.

Viranomaisella on hallintolain 31 §:n mukainen selvittämisvelvollisuus: viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot, tosiseikat ja selvitykset. Asian valmistelua, selvittämistä ja mm. osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamista koskevia säännöksiä on paitsi hallintolaissa, myös erityislainsäädännössä. Kunnallishallinnossa valmistelusta vastaavat viranhaltijat virkavastuulla. Toimielimen esittelijä vastaa siitä, että hänen esityksensä on lain mukainen ja perustuu riittävään ja oikeanlaiseen selvitykseen ja valmisteluun.

Jos periaatepäätös tehdään, tulee siinä korostaa päätöksentekoa toimivaltuuksien ja lain mukaisesti. Periaatepäätös ilmaisee tavoitteita ja linjauksia, mutta sillä ei voida sitovasti määritellä, miten yksittäiset hallintopäätökset tulee valmistella ja ratkaista. Kustakin hallintopäätöksestä tulee käydä ilmi, mihin säännöksiin päätös perustuu ja mikä on se lainsäädännöllinen kehikko, jonka raameissa harkintavaltaa voi käyttää. Laissa säädetyistä velvoitteista ja edellytyksistä ei voida poiketa sillä perusteella, että kaupungin omat tavoitteet tai periaatepäätökset näyttäisivät olevan ristiriidassa niiden kanssa. Periaatepäätöstä ei siten ole tarkoituksenmukaista laatia liian ehdottomaan muotoon, vaan selkeästi todeta sen ilmaisevan kaupungin tahtotilan ja pyrkimyksen.

Käsiteltävä asia tulee aina valmistella riittävällä tavalla. Pelkkä vetoaminen poliittiseen periaatepäätökseen ei riitä lainmukaiseksi valmisteluksi ja perusteluiksi. Hallintolain mukaisesti päätöksestä tulee mm. ilmetä, miten asia on ratkaistu. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset (hallintolain 44-45 §).

Niiltä osin kuin kaupungin toimielimellä tai viranhaltijalla on asiassa harkinnanvaraa, harkintaa voi ja tuleekin lähtökohtaisesti käyttää periaatepäätöksen mukaisella tavalla. Oikeusharkintaisten lupa-asioiden suhteen harkintavalta on rajattua. Tiettyjen laissa säädettyjen edellytysten täytyessä lupa on myönnettävä. Tämän täytyy selvästi ilmetä periaatepäätöksestä.

Valmistelija

Hallintojohtaja Marjo Säärelä, 040 568 2130

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Solatie Dina Kemijärvi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että

1. Valtuusto toteaa, ettei vielä tässä vaiheessa pumppuvoimalaitoksia tai vastaavia vesivarastoja koskevaa päätöstä tehdä, koska hankkeisiin liittyvät selvitykset, vaikutusarviot ja vaihtoehtotarkastelut sekä taloudelliset vaikutukset ovat vielä merkittävältä osin kesken.
2. Kaupunginvaltuusto ilmaisee poliittisena periaatteellisenä ohjauksenaan, että Kemijärven järviluonnon, maiseman, virkistyskäytön ja paikallisten elinkeinojen turvaaminen on ensisijaisen tärkeää, ja että mahdollisiin pumppuvoimalaitoshankkeisiin tulee suhtautua pidättyvästi ja erityistä varovaisuusperiaatetta noudattaen.
3. Valtuusto edellyttää, että ennen linjausten tekemistä arvioidaan perusteellisesti hankkeiden ympäristövaikutukset, vaikutukset paikallisiin elinkeinoihin, vaihtoehtoiset energiaratkaisut sekä paikallisten asukkaiden ja sidosryhmien näkemykset sekä hankkeiden taloudelliset vaikutukset.
4. Edelleen valtuusto edellyttää, että asiaa koskevien selvitysten tekeminen ja viranomaisvalmistelu tapahtuvat kuntalain ja muiden valmistelua ohjaavien säädösten mukaisesti.

Päätös

Kari-Antti Virkkula esittää, että valtuustoaloitteen mukainen periaatepäätös tehdään. Juhana Kelloniemi, Senni Raimosvuo ja Anita Ruokamo kannattivat Virkkulan esitystä.

Jarkko Kotilaine esitti, että asia jätetään pöydälle. Kotilaineen esitys kannattamattomana raukesi.

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja totesi, että oli tullut kaupunginjohtajan esityksestä poikkeava kannatettu esitys, joten on tarpeen äänestää. Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan äänestys ehdotuksen: kaupunginjohtaja JAA ja Kari-Antti Virkkula EI. Äänestyksen tulos: 3 JAA-ääntä (Nivala, Savukoski, Koitilaine) ja 4 EI-ääntä (Ruokamo, Kelloniemi, Virkkula, Raimosvuo). Puheenjohtaja totesi Kari-Antti Virkkulan esityksen tulleen kaupunginhallituksen päätökseksi.

Heikki Nivala ja Riitta Savukoski jättivät päätökseen eriävät mielipiteet.

EL 20.11.2025 § 153

Valtuutettu Risto Korkalon jättämän valtuustoaloitteen on allekirjoittanut yhteensä kuusitoista valtuutettua.

Aloitteen allekirjoittaneet vaativat Kemijärven kaupunginvaltuustoa tekemään periaatepäätöksen, missä kielletään pumppuvoimalaitosten ja vastaavien vesivarstojen rakentaminen Kemijärven kaupungin alueelle. Lisäksi aloitteessa esitetään, että Kemijärven kaupunki suuntaa olemassa olevat resurssit tulevaisuuden rakentamiseen muilla keinoin.

Aloitteessa periaatepäätöstä ja sen tarpeellisuutta perustellaan mm. voimaloiden rakentamisen mukanaan tuomilla merkittävillä ympäristövahingoilla ja Kemijärven alapuolisen Kemijoen tilan heikkenemisellä sekä järven vaikutusalueella olevien kiinteistöjen arvonalentumisella.

Suomi on sitoutunut hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä. Tämän tavoitteen mukaan Suomen on tasapainotettava kasvihuonekaasupäästöt ja hiilinielut niin, että päästöjä ei synny enempää kuin nielut pystyvät sitomaan. Tämän jälkeen Suomen tulisi sitoa hiiltä enemmän kuin se päästää, eli olla hiilinegatiivinen.

Vesivoima on ilmastomuutoksen torjunnan kannalta tärkeä vähäpäästöinen sähköntuotantomuoto, mutta sitä ei voi kutsua täysin päästöttömäksi. Sen elinkaaripäästöt ovat kuitenkin moninkertaisesti pienemmät kuin fossiilisilla polttoaineilla tuotetulla energialla.

Jätetyssä aloitteessa on vahvoja olettamuksia mm. ympäristövahingoista, joiden oikeellisuutta tulisi arvioida vasta sen jälkeen, kun esimerkiksi pumppuvoimaloiden ympäristövaikutukset on tutkittu laajasti ja huolellisesti. Lisäksi periaatepäätöksen käsittelyssä tulee huomioida hankkeiden mukanaan tuoma elinvoimaisuuden lisäys, jota koko itä-lappi ja suomi tarvitsee.

Valmistelija

Vt. elinvoimajohtaja, kunnallistekniikan päällikkö Eero Saarijärvi

Esittelijä

Vt. elinvoimajohtaja, kunnallistekniikan päällikkö Saarijärvi Eero Kemijärvi

Päätösehdotus

Elinvoimalautakunta päättää ja esittää edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle, että valtuustoaloitteessa esitettyä periaatepäätöstä ei tehdä ja valtuustoaloite katsotaan selvitetyn ja aloite loppuun käsitellyksi.

Lisäksi elinvoimalautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto toteaa valtuustoaloitteen käsitellyn 3.10.2025 esitetyn valtuustonkokouksen pitämistä koskevan pyynnön mukaisesti

Päätös

Veikko Niemelä esitti Suvi Nampajärven ja Eino Meriläisen kannattamana päätösehdotuksesta poiketen, että elinvoimalautakunta yhtyy valtuustoaloitteeseen ja sen sisältöön.

Puheenjohtaja totesi, että koska asiassa oli tehty vt. elinvoimajohtajan esitystä poikkeava kannatettu esitys, asia on ratkaistava äänestyksellä.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat vt. elinvoimajohtajan esitystä vastaavat JAA ja ne, jotka ovat Niemelän esityksen kannalla vastaavat EI. Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritetussa äänestyksessä annettiin JAA-ääntä (1) Kortelainen ja EI-ääntä (6) Niemelä, Nampajärvi, Meriläinen, Ahola, Pelkonen, Ylitalo. Puheenjohtaja totesi Niemelän esityksen tulleen elinvoimalautakunnan päätökseksi.

Jukka Kortelainen jätti eriävän mielipiteen. Kyseinen valtuustoaloite käytännössä kieltää kaikenlaisen vesistörakentamisen.

Valtuutettu Risto Korkalon jättämän valtuustoaloitteen on allekirjoittanut yhteensä kuusitoista valtuutettua.

Aloitteen allekirjoittaneet vaativat Kemijärven kaupunginvaltuustoa tekemään periaatepäätöksen, missä kielletään pumppuvoimalaitosten ja vastaavien vesivarstojen rakentaminen Kemijärven kaupungin alueelle. Lisäksi aloitteessa esitetään, että Kemijärven kaupunki suuntaa olemassa olevat resurssit tulevaisuuden rakentamiseen muilla keinoin.

Aloitteessa periaatepäätöstä ja sen tarpeellisuutta perustellaan mm. voimaloiden rakentamisen mukanaan tuomilla merkittävillä ympäristövahingoilla ja Kemijärven alapuolisen Kemijoen tilan heikkenemisellä sekä järven vaikutusalueella olevien kiinteistöjen arvonalentumisella.

Suomi on sitoutunut hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä. Tämän tavoitteen mukaan Suomen on tasapainotettava kasvihuonekaasupäästöt ja hiilinielut niin, että päästöjä ei synny enempää kuin nielut pystyvät sitomaan. Tämän jälkeen Suomen tulisi sitoa hiiltä enemmän kuin se päästää, eli olla hiilinegatiivinen.

Vesivoima on ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta tärkeä vähäpäästöinen sähköntuotantomuoto, mutta sitä ei voi kutsua täysin päästöttömäksi. Sen elinkaaripäästöt ovat kuitenkin moninkertaisesti pienemmät kuin fossiilisilla polttoaineilla tuotetulla energialla.

Jätetyssä aloitteessa on vahvoja olettamuksia mm. ympäristövahingoista, joiden oikeellisuutta tulisi arvioida vasta sen jälkeen, kun esimerkiksi pumppuvoimaloiden ympäristövaikutukset on tutkittu laajasti ja huolellisesti. Lisäksi periaatepäätöksen käsittelyssä tulee huomioida hankkeiden mukanaan tuoma elinvoimaisuuden lisäys, jota koko itälappi ja suomi tarvitsee.

Valmistelija

Vt. elinvoimajohtaja, kunnallistekniikan päällikkö Eero Saarijärvi

Esittelijä

Vt. elinvoimajohtaja, kunnallistekniikan päällikkö Saarijärvi Eero Kemijärvi

Päätösehdotus

Elinvoimalautakunta päättää ja esittää edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle, että valtuustoaloitteessa esitettyä periaatepäätöstä ei tehdä ja valtuustoaloite katsotaan selvitettyksi ja aloite loppuun käsitellyksi.

Lisäksi elinvoimalautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto toteaa valtuustoaloitteen käsitellyn 3.10.2025 esitetyn valtuustokokouksen pitämistä koskevan pyynnön mukaisesti.

Päätös

Siirretty seuraavaan kokoukseen.